

EEN BEZOEK AAN „NATURA DOCET” TE DENEKAMP

door

H. BERNINK

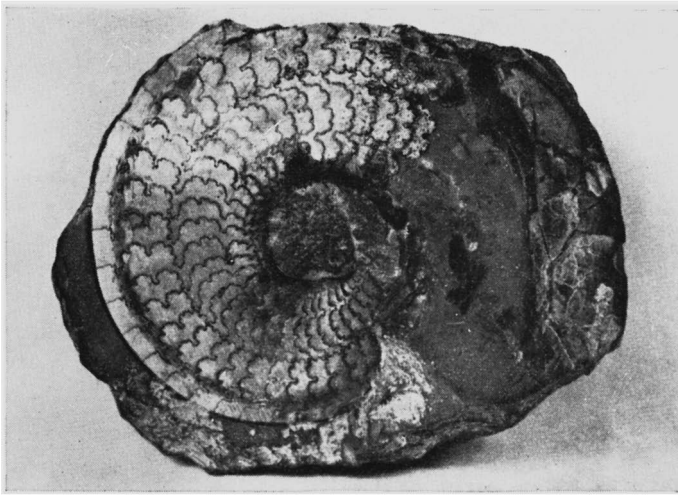
Verwelkomt aan de zuidzijde van de Oldenzaalsestraat door de ijsvogel, het embleem van dit museum, aan de noordzijde door een groene specht, wandelt de bezoeker-in-spé de grintweg op naar „Natura Docet”. Wat valt hier dan te zien of zelfs te leren, zoals het boven de ingang geschreven staat? Na een forse ruk aan de smeedijzeren trekbel gaat de deur open en de belangstelling is meteen gaande: van de een voor het mooie Dinkelschilderij, van de ander voor de reliëfkaart van deze provincie. De kop van Bruintje Beer grijnst boven de deur waar „Geologie” op staat, en achter die deur, voor de betegelde schouw, ligt het (zevende) bezoekersboek, waarin dit gouden jubeljaar vele namen gezet zullen worden. Nu begint de rondgang.

In de eerste vitrine ligt een zestigtal stenen, verdeeld in noordelijk en zuide-

Buiten de omvangrijke collecties beheert „Natura Docet” het Molenvens, een prachtig stukje natuur in het vrijwel geheel in cultuur gebrachte Midden-entwente gebied tussen Borne en Weerselo, dicht bij het dorpje Saasveld.

(Foto Henk Brusse, Enschede)

Ammoniet (*Oxynticeras* sp.) met prachtig zichtbare sutuur- of naadlijnen, uit het Onder-Krijt (Valanginien), dat in de voormalige groeve van Gerdemann, Gronau, ontsloten is geweest.

Kogeldioriet, zwerfsteen van Eext (Dr.).

lijk materiaal; een antwoord dus op de vraag: wat kan ik hier in Twente zoal vinden? Dan volgen twee vitrines met een lesje over het ontstaan, vergaan en nieuwgeboren worden van stenen, erboven de tekeningen die dit onderwerp illustreren. Dan wordt de kastenrij onderbroken door een inham waar boormonsters hangen, waarna de tocht door de geschiedenis van de aarde een eigenlijke aanvang neemt. Te beginnen met de oudste fossielen uit het Devoon maken we nu kennis met de verschillende aardlagen en de wezens die er in die tijd leefden; varens en paardestaarten uit het Carboon; vissen, ammonieten, belemnieten, kreeften uit het Mesozoicum (vooral Jura en Krijt!). Tussen de bedrijven door, voor het raam, ontdekt men dan zulke prachtige schijven agaat, dat de aardgeschiedenis even moet wijken voor de schoonheid. Wat een mooie stenen zijn er naast de interessante op en in de aarde te vinden! Hier verdiepen we ons enige minuten in het ontstaan en de bewerking door de mens van de edelstenen, dan wordt de onderzoekingsreis voortgezet. Tussen de volgende twee ramen hangt een vishagedis uit de Liasperiode; *Stenopterygius megacephalus* is afkomstig uit de groeve van dr. B. Hauff te Holzmaden in Württemberg. Wanneer u straks de trap opgaat, hangt daar halverwege een ander fossiel — nee, geachte bezoeker het is een heus fossiel! niet een afgietsel of een „cast” — uit dezelfde groeve, een zeelelie: *Pentacrinus subangularis*. De aankoop van deze kostbare stukken was indertijd mogelijk gemaakt door „enige vrienden van het museum”, toen een enorme aanwinst, nu een rijk bezit. Door het Krijt met zijn vele duidelijke resten — de meeste een geschenk van de ENCI te Maastricht — komen we dan geleidelijk in het jongste verleden met overblijfselen van mammoet en holenbeer, oeros en eland.

Als slot een vitrine met in twee rijen naast elkaar: het nu nog levende dier naast zijn voorvader of familielid.

In het midden van zaal 1 staan drie moderne kasten die respectievelijk bevatten: collectie mineralen en ertsen, dito edelstenen en de derde: Krijtfossielen.

Zaal 2 ziet er dertig jaar jonger uit; rechts een instructief wandtableau over de bodem onder Denekamp en verder het zoeken van olie en gas. Aan een volgende wand worden oog en geest geboeid door een serie profielen van diverse boringen.

Door een halletje komen we nu in de derde geologiezaal, de aanbouw van het zilveren jubileumjaar 1936. Rechts zijn vier grote dubbelvitrines met noordelijke zwerfstenen; o.m. is de collectie Bos hier ondergebracht. Links vonden de meest kostbare fossielen en edelstenen een onderkomen, „de pronkverzameling”, kan men hier met recht zeggen.

Dan noodt de gemakkelijke trap om hogerop nog iets te zoeken; hier wacht dan het kwartair van Twente op uw belangstelling.

Terug om in de grote hal de deur met het opschrift „Fluorieten” binnen te gaan; de 28-delige collectie van het echtpaar Roetering uit New York, geplaatst in de dure ultraviolette bestraling van een onbekende Twentse geveer, staat hier in fantastische gloed en ontlokt vele kreten van be- en verwondering. Voor het raam staat een tweede vitrine met stralende voorwerpen.

Na deze geologische „excursie” is de biologie aan het woord. De haltrap omhoog en we belanden in de zaal met de Nederlandse vogels en zoogdieren. Bijna

400 vogels uit ons land staan daar; enkele reeds 50 jaar, andere van zeer recente datum als vervanging of aanvulling. Hier kan dus de vogelliefhebber en wie het wil worden zijn hart ophalen en zijn kennis vermeederen. Hier staat de ijsvogel op zijn stokje, bijna zo echt alsof u de vogel over het kanaal ziet schieten. En of u de hop zoekt of de raaf, goudhaan of nachtegaal, water- of zeevogel; de meeste zijn er. De ooievaar is er te zien in het wit en het zwart, de aalscholver is er en de forse Jan van Gent.

De middenkasten bevatten de zoogdieren uit ons land, o.a. de laatste bever die in ons land gevangen werd; in 1825 te Zalk aan de IJssel. De dwergmuis is er met zijn vogelachtige nest, de vleermuizen bibberen op hun ijzerdraad. Reintje de vos wandelt er naast Grimbeert de das.

De reis gaat verder door een tropische landstreek, er staan een honderdtal bontgekleurde vogels en verschillende vreemde zoogdieren; paradijsvogels in de

Boomvalk in
„Natura Docet”.

ene kast, het vogelbekdier in de andere; heel wat dieren uit het dierkundeboek van school kunt u hier zien. Ook tal van etnografische voorwerpen, het ene heel mooi — die Javaanse dozen met schelpjes versierd b.v. — het andere heerlijk voor onze jeugd: tamtam en tongtong o.a.

In de derde zaal beperkt onze reis zich tot een trip door Europa: uit de Alpen de steenbok en de Auerhaan, elandskop uit Noorwegen, de oehoe uit het Zwarte Woud en . . . gaat u op uw gemak verder tot u het verbindingstrapje ontdekt dat naar de nieuwgebouwde en grootste zaal voert: de afdeling schelpen, insecten en planten. De afdeling Nederlandse schelpen biedt een goede gelegenheid om het door de kinderen aan het strand verzamelde materiaal te determineren; de tropische zijn een streling voor het oog door hun mooie vormen en kleuren.

Over insecten en planten kunt u hier ook veel zien en leren. Probeert u eens of dat veertigtal wilde planten nog in uw geheugen zit!